Број 22. У Новом Саду у суботу 27. јануара 1901 Година XXXVI.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију. Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, оа целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издање: „Рада“ деоничарског друштва за издавање српских књига и новина у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Није то укоп.

Оканте с' тога, људи озбиљни,
Манте се детињарије!
На што вам лес, и на што гробница? —
Он је изгорео.
Од њега нема плена трулежу,
Од Милетића ј' осто пепо чист;
Изгорео ј' на огњу великом,
На огњу што се с њиме родио
Ваше је: овај огањ неговат',
А пепо манте, нек се развеје,
Нека се грли, нек се здружује
С пепелом светим Саве Немање.
Па духни ветре наших уздаха,
— Дуго ћеш, дуго Српством пирлати —
Сипаћеш ове свете честице
На нашу дађу, нашу недађу.
Деца ће наша бити једрија,
Унуци наши биће светлији.
На кога падне зрнце мајушно
Да га озари, о Светозари.

Загреб, 24. јануара 1901. **Змајова.**

Политичке изјаве

над отвореним гробом Милетићевим.

Над отвореним гробом Милетићевим, полете из дна душе јаук, па онда величање рада и живота његова. А зар је то и могло да буде све?!

Са јауком се не мога завршити, јер после јаука, наступа очајање. Требало је рећи народу и коју утешну реч. Он ту реч очекиваше као што очекује озебао сунце. Ал чиме да се утеши?! Једино тиме, ако се увери, да с Милетићем не оде у гроб баш — све, нити сме да оде.

Тако је дошло и до политичких изјава над отвореним гробом Милетићевим. Није ни могло бити друкчије. Милетић беше и одвише важна политичка чињеница, а да чак и његова смрт не изазове политичке изјаве. . .

Др. Илија Вучетић говорио је при опелу Милетићеву канда понајдуже. Он је истицао заслуге Милетићеве и даваше одушке болу. Он није нарочито нагласио народну слободоумну странку, нити је истицао, у ком правцу мисли та странка ићи унапредак. Он је сигурно мислио, да ће народ схватити као нешто по све природно, да ће та странка ићи стопама негдањег вође свога, кога тако много оплакује . .

Др. Жарко Миладиновић говорио је у име српске народне радикалне странке. Истичући заслуге Милетићеве, он је нагласио, да се радикална странка наслањала и да ће се наслањати и у будуће на рад Милетићев. Он је изјавио, да је новија омладина, из које пониче радикална странка, притекла свим својим силама у помоћ, кад дође у опасност програм Милетићев. Она сматра рад и програм Милетићев као полазну тачку, и само са те тачке она хоће да иде напред, развијајући тај програм, нарочито у економском правцу . . . Изјавио је, да ће се радикална странка борити и даље уз све оно, што беше свето Милетићу. .

Тада је дошла омладина српска, дођоше они, на којима ће да остане свет. Жив Милетић, није имао прилике, да се тачно обавести о идеалима, који загревају данашњу омладину. Омладина Милетићева доба беше бујнија, отворенија. Данашња омладина је била сувише закопчана за свакога, ван може бити оне, који су имали с њоме најтешње везе.

Омладина Милетићева доба се борила и трла између себе све дотле, док велики дух Милетићев не победи назадније противнике, те му се они делимице поклоните, а делимице беху толико слаби, да нису долазили у рачун.

Данашња омладина излази пред нами ујединђена. Ми видесмо готов процес без борбе, па зато можда и нисмо имали прилике, да јасно видимо она политичка начела, која су ујединила ту омладину. Слушасмо понајчешће само реч: слогу.

На погребу Милетићеву видимо омладину, где се много јаче истиче но икад дотле Омладинска изасланства, њени брзојави, њени венци, њени говорници, показују нам, какви су управ омладински идеали. Свака изјава омладинска, у свима формама, казиваше нам, да су њени идеали они, који загреваху Милетића.

Омладина је имала при укопу Милетићеву два говорника. Изасланика уједињене будимпештанске омладине, М. Бокшана и изасланика загребачке уједињене омладине Жику Костића.

Оба су говорника напала највећим прекором све оне, који данас говоре код нас у име народа и хоће да воде народ. Ко ће да јој замери?! Где ће да каже оно, што јој је на срцу, ако не на гробу Милетићеву?! И говорници омладине гледају где хоће Милетића да однесу у гроб, окрећу се око себе и узвикују: Гле какав је био он, а гле какви сте ви?! Научите се од њега како треба за народ живети, радити и борити се. А каква нам примера дајете ви? Кад се окренемо и погледамо, видимо да права родољубља — има врло мало. Дајте нами омладини примера. Ми смо жедни тога примера. Зближите се, здружите се, освестите се и — пођите заједнички напред са више родољубља и добре воље.

То је било језгро говора, што га са пуно заноса и младићке ватре изговори Милош Бокшан. Изговорио као поруку омладине.

РЕЧ САМРТНА

Дру СВЕТОЗАРУ МИЛЕТИЋУ

О ДОЧЕКУ И ПРИЈЕМУ ТЕЛА МУ У НОВОМ САДУ
24. јануара (6. фебруара) 1901.

говорио

Александар Сандић.

Сиви тићу Милетићу —
сив-соколе, обломљених крила —
Слава ти!

Глас допаде муњом невидовном, да нам ходиш и доходиш отуд, испод куле Шестокриловића — куле краља Дечанскога, од старина . . .

и носиш нам и доносиш добре гласе и поздравље отуд, с мртве страже Српства Банатскога;

па ти, изађосмо, ево, Срби, твоји драги Новосађани — и толики нам гости одабрани — да те својски дочекамо, кô што смо те дочекивали некад, с онолико ратишта-изборишта, са сва три нам бојишта-сабориштa: са угарског, са хрватског, и са српског . . сретали те, дочекивали те, радосни, с усклици: Добро нам дошао, сиви тићу, сив-соколе Милетићу!

А кад, ево, — авај нама — ни би гласа ни поздрава; нит долеће отуд сив-соколе, тић Милетић, нит нам доноси отуд добра гласа и поздраве братске! . .

Пред нама је, ето, ковчег самртнички. У ковчегу трошно тело, мање пет осамдесет-летнога старца, Светозара Милетића — — прегрш праха и пепела, једна две, груда земље, до послетка.

И изађосмо, ево, Срби . . растужени Новосађани — и гости нам уплакани — да прихватимо ковчег овај мртвачки, у ковчегу земљане остатке великога самртника, мученика старца Светозара Милетића:

да га одавде отпратимо до цркве нам саборне Ђурђане, да га унесемо у храм на опело свечано, на молитве-богомољке за покој души му у насељих вечних; да му, крају на помену мртвом . . пријемо на последњи целов и опроштај с њиме довека — —

да га испратимо отуд до гроба му . . земље-куће вечите, у кући тој га наместимо на починак до суђена данка — по речи књиге од светиње;

место поклика: Добро дошао! . . да завапимо, тужни: Бог да га прости! Лака му земља! Вечан му спомен! Слава му вавек! Слава!

Ох! јарко сунце са висина, јеси-л данас, пре Сретења, тако красно, тако топло — за то подранило, да на растанку вечном, још последњи пут озориш, осијаш ковчег овај мртвачки, у ковчегу пригрејеш самртника нам, покојника великог . . . озеблог старца, путем у гроб:

да му лакше буде тавновати, вековати у мрачноме гробу, у земљи хладној!

* * *

Али, куд се део ја . . . та, обичан човек умире и спомен његов нестаје са шумом, к'о шушањ!

Светозар Милетић није обичан човек био . . . Светозар Милетић врло велик човек — див био је у народу свом; велик био би он и ма у којем великоме народу — — какве тек векови рађају!

Велики људи само се растају с душом; мислима и делима својима, муком својом, жртвом својом, страдањем својим и патњама . . . споменом светлим, признавањем, поштовањем . . . живе они, — и живеће, док је просветљеног света и века! Одећу им земљану земљу земља прима . . . тело трошно, самртно, мрачни гроб;

дух, дар божанствени, душа, честица вечности — векује вечито на виделу незалазном . . . као сен невидовна бди, лебди, шири се међу својима — у народу свом, у свету, у дни далеке, недогледне: у историји судији безмитној!

Други говорник омладински ишао је још даље. Он је баш над самим отвореним гробом Милетићевим узвикнуо: „Ви узраменици Милетићеви нисте га разумели. И сви ви остали не разумете га. И данашње све време не разуме га, јер је он био одвише велики за свој век, а да би га тај век могао разумети. Тек ће омладина да га разуме и да оствари његове идеале...

Има ли икога, ко не би најискреније пожелео, да се те наде остваре?! Јесте, омладино, данас има веома мало права родољубља и пожртвовања. И биће најбоље да узмеш Милетића као пример како треба радити, живети и борити се. И схвати и разуми Милетићев рад боље, идеалније, но што га разумемо ми...

Тешко народу чија омладина није мудрија, родољубивија, напреднија. Такав народ нема будућности И може ли да буде јача мелема за нас, но кад чујемо, да узданица наша хоће да је боља, но што смо ми... А наћи ће се без сумње и у нас људи, који ће умети да се подигну, и да пођу са омладином напред. Та наш је народ демократски. Милетић га је освојио са својим напредним, поштеним, мушким радом — освојиће га без сумње и омладина, ако пође његовим стопама.

Оволико за овај мах на изјаве омладинске. Она је желела, да се њене речи и поруке не изгубе, но да се о њима поведе разговор, који да не замукне тако брзо. Ми ћемо јој са своје стране испунити жељу, јер и ми не желимо ништа више, но да се споразумемо са нашом родољубивом омладином.

Вести о укопу др. Светозара Милетића.

Изјаве саучешћа. Архиепископ Србије митрополит Инокентије послао је ову изјаву саучешћа:

Црквеном одбору српске православне црквено-школске новосадске општине.

Светозару Милетићу великом родољубивом раденику за добро свете цркве и народа, нека Господ подари рајско насеље. Спомен његов нека код побожног народа вечито одјекује у делима корисним по свету цркву и народ. То ће Светозаревој души најмилије бити. То ће и најдостојније бити за народ, који је свестан своје дужности према Богу и себи

Београд, 24. јануара 1901. године.

АЕМС **Инокентије**.

Страна штампа о погребу Милетићеву. Сви немачки и мађарски листови донели су ову вест о погребу дра Светозара Милетића: „Срби су данас уз велику свечаност испратили мртво тело Милетићево у вечити мир. Тако многобројно учешће народа може се рећи да је било само при погребу патријарха Рајачића. Срби из краљевине Србије донели су собом велик ловоров венац украшен тракама црвено плавим-белим. У цркви је уз веле лепну асистенцију опојао тело владика Митрофан Шевић. До 2000 гостију са стране присуствовало је погребу, понајвише заступници удружења и црквених општина. Са многобројних кућа виле се црне заставе; сви дућани српских трговаца били су за време спровода затворени. У цркви су држали говоре поп Божидар Поповић и др. Илија Вучетић. За тим се спровод кренуо гробљу. Пред магистратом говорио је румски адвокат др. Миладиновић у име Срба из Хрватске и Славоније и правник Бокшан у име српске омладине. Обоје су величали Милетића као мученика. На гробу је држао говор Брадваровић. За време спровода ред је био ванредан.“

Изасланства. Накнадно смо извештени, да су била на погребу Милетићеву још и ова изасланства: Инђија, Турија. Шатринци, Ст. Паланка све у име општине.

У Шајкашкој ни једно место није остало незаступљено, изасланства су оданде била многобројна. Нарочито се Мошорин, родно место Милетићево, лепо показао. Оданде су при спроводу учествовали и мушки и женски. и старо и младо у лепом броју. Шајкашка је и овом приликом показала, колико се дичи, да је др. Светозар Милетић у њој рођен.

О укопу дра Светозара Милетића. О укопу дра Светозара Милетића донели смо у јучерањем броју „Заставе“ само бледу слику. Наш је лист мали, наша снага слаба, па није било могуће да опишемо ону тужну али до сад још невиђену свечаност. А и откуда смо могли да нађемо довољно мира да учинимо све то. Ми отворено признајемо да је наша јучерања слика о укопу Милетићеву сувише бледа и сувише непотпуна. Међу тим постараћемо се да је по могућству накнадно попунимо. Вољни смо, да прикупимо макар и постепено сав материјал, који се односи на ту тужну свечаност, те да у нашем листу остане градиво, које ће се после, кад буде довољно времена и мира моћи обрадити у засебној књизи.

Свечаност при укопу Милетићеву није се распростирала само на Вршац и Нови Сад. У безброј наших општина огласила су звона смрт Милетићеву, истакнуте су црне заставе а на сам дан укопа, као н. пр. у Митровици звонила су од 2—4 сата звона, са кућа се виле црне заставе и трговине беху за све то време затворене.

Из Митровице, Руме, Ирига и многих наших места из Бачке, Баната и Срема нисмо добили писмена извештаја о тим знацима жалости, јер су чланови разних изасланства и гости држали да је доста ако нам пре или после укопа у уредништву, на улици или код куће испричају у две-три речи о свему томе. Међу тим ко зна да је тада било у Новом Саду много хиљада странаца, и да није било ни времена ни мира, да се све те силне појединости чују и упамте. или ма само и прибележе, то ми молимо овим путем наше пријатеље да нас писмено известе о видљивим знацима саучешћа наших општина и корпорација.

* * *

Јављамо накнадно, да је друштво за српско народно позориште при укопу заступао по решењу управног одбора председник др. Лаза Станојевић.

На споменик Милетићев изјавио је Сима Лукин Лазић уредник „Врача Погађача“ да ће положити 20 круна.

Из Брода нам пишу: Срби Бродани одлучили су неумрлом борцу др. Светозару Милетићу приредити парастос и међу собом искупити своту коју ће приложити на споменик Милетићев.

Пишу нам из Вуковара: На глас о смрти нашег великана др. Светозара Милетића и Вуковарци Срби дадоше тродневним звоњењем разнети вест. тужну за Србина. На кући уваженог нам велепоседника Радивоја А. Пауновића

И гробови мрачни, и споменици сјајни крај гробова великих људи — кажипут, кажипрст су дуговечни, опомен, регби: животворни, примери за углед потоњим нараштајима...

гробови мрачни, споменици сјајни — видљиви степени су свести народне, свести захвалне, просветне-побожне, дике и поноса народнога!

Срби се поносе својим великим људима — Срби се диче споменицима им достојним: горостас-споменником владици Раду, на Ловћену, горовис-споменником Бранку, на Стражилову... па скромним својим Пантеоном, у лаври Крушедолској: гробови и споменици патријарха Арсена Чарнојевића, деспот-Ђурђа Бранковића, мученика; српског војводе, једва дочеканог, Стевана Шупљикца, и других, и других великих људи својих, широм наше Свете Горе-Фрушке.

У своме рођеном завичају — у гробу мртвацу лакша је црна земља, лакши је гробни мрак... вели народ наш, и верује. Има ко, веле; и дуже и дуже нег у туђини, биће: ко ће му на гроб изаћи, гроб побусити, прекадити, прелити — на гробу се Богу помолити за покој души му... и за много и много година и века гроба му се знати.

Светозар Милетић — син је Мошорина, Крајине „крваве хаљине“ јуначке Шајкашке. Рођени завичај му тај је дични крај Војводине са'рањене. И кад „друга постаде судија“ у препорођеној нам отаџбини Угарској — утону Шајкашка у равну Бачку, и Книћевац, и Мошорин, и Дрварица. Логориште Чиче „војводе са Јарка“ не дели више јуначку Шајкашку од Бачке!

Шајкашка и Нови Сад — Шпарта и Атина Српска... беше то за величине и величајнога рада Светозара Милетића. Рећи: Србин сам Шајкаш! Србин сам Новосађан! било је што и са приморја Јадранскога! рећи: Србин сам Дубровчанин

У Новоме Саду, у Бачкој тој — Светозар Милетић век је провео. У Новоме Саду дигао леп глас и големо поштење Српству — пред светом. У Новоме Саду повеличао леп о име Српско, на видик изнео врлине Српске, тежње Српске, оправдане — пред светом правде и слободе...

у Новоме Саду, ево ће и гроб да му буде!

Да је, као што није... гробу Светозара Милетића место би било тамо, у наговештеноме Пантеону нашем — у лаври Крушедолској, крај гробова, онде, по именце поменутих — и других, и других, или бар у старинској лаври Светосавској — манастиру Ковиљу Шајкашком, крај гроба славнога Јована Рајића.

А кад није, као што би требало да је — онда, за сад, нек је, како је. На Успенском гробљу новосадском у гробници, крај својега родитеља, на домак, гробу јунака са Сентомаша, Пере капетана, витез-Биге генерала, и гробу Новосадског начелника градског, потпредседника сабора српског, председника „Матице Српске“ и т. д. Стевана Брановачког и других, и других:

ту ће земља бити лака трошном телу самртника — Светозара Милетића...

а дух крепки бесамртника — Светозара Милетића... лебдиће над нами, над Новим Садом, над народом нашим, над Српством васколиким — док је Новога Сада, у Новом Саду Срба; док је у земљи овој Српства... и трага и помена српског — у историји нам, у ових крајевих, па у историји нам свенародној!

Слава му! Слава!

* * *

То је, ето, значај големи изласка нам овога, амо — у толиком броју, небројеном: дочека и пријема ковчега овога мртвачког . . . са земљани остаци славнога Светозара Милетића: то је знамен ове нам свечаности тужне, жалостивне — величајне!

И Светозар је Милетић то заслужио и презаслужио, . . он, Сав-Србин, Свеслав Свесловенин, за младости прве . . он, песник **„Славянке“** у колу оном одабраном — прве нам омладинске дружине песничкэ, свеславске. Дивним својим песмама, у тој књизи знаменитој — казиваше и Србљем Светозар Милетић: да су

вије се црна застава у знак жалости. У место венца сакупиће се прилог који ће намењен бити за подизање споменика.

Политички преглед.

Рат између Кине и удружених сила. Између заступника удружених сила и кинеских опуномоћеника теку непрестано преговори. Сада се води главна борба о томе, ко све да буде стрељан. Заступници сила тражили су да се изврши смртна казна над 12 кинеских највиђенијих доглавника. Ли Хунг-Чанг је опет тражио да се од смртне казне поштеди принц Туан, који је блиски рођак царског кинеског двора и херцог Лан; ови да се казне губитком чина и прогонством. О казни Тунг-фузијанга да се касније поведе реч. Ли-Хунг-Чанг у опште тражи од заступника да не траже више, но што је кинеска влада кадра учинити.

Између заступника је дошло у том питању до расула. Док некоји од њих одлучно захтевају да се сви речени доглавници кинески смрћу казне, па и они, који су у току преговора већ умрли, дотле су руски, француски и амерички заступници решили, да пристану на захтев кинеске владе. — Занимљиво је врло, како се загонетно понашају заступници удружених сила. Када их је кинески опуномоћеник принц Чинг запитао: Хоће ли стране чете напустити Пекинг, ако Кина посведочи чврсту вољу, да испуни захтеве у заједничкој ноти? Страни заступници су одлучно одбили да се упусте у претрес овог питања. Буду ли се овако преговори водили, изгледа да још дуго неће доћи до споразума и решења кинеског заплета.

Рат између Енглеске и Транзвала. Немачки цар при растанку своме са Енглеском, а пред повратак свој у Берлин са погреба енглеске краљице, одликовао је лорда Робертса орденом црног орла. Ово многи доводе у свезу са посредовањем немачког цара у јужно-афричком рату. Но још је више изненадило писање званичног листа немачког министарства спољних послова „Berliner Neueste Nachrichten“. Говорећи о великим почастима и пријатељству, којим је немачки цар у Енглеској примљен, речени лист надовезује ово: Догод траје неправедни и безбожни бурски рат, немачко и енглеско јавно мнење делиће увек зид, који само Енглеска може уклонити. У овоме насилном рату стоји немачки народ на страни храбрих Бура. Повод рату осудио је цео образовани свет, и Енглеска би врло умесно поступила, кад би са Бурима склопила како политички, тако и војни мир, који би се могао усвојити. Тим би пожњела већи успех. него кад би Киченеру и пошло за руком да уништи цео бурски народ“.

Из Преторије је стигла вест да је Киченер јако утучен, и да сами енглески официри неверују у успех. Бурску војску цене на 38 000 људи. И у пркос што моћна енглеска убојна флота бодро пази, Бури су у вези с морем, и тим путем добијају одужја и праха у изобиљу. Ни у новцу не оскудевају. Сами капски Холанђани скупили су у тајности међу собом 2 милијуна франака и послали су Боти

Енглески листови изнели су званичан извештај, по коме ће Киченеру послати још 30.000 војника у помоћ. Само је жалост, што та војске није већ спремна већ тек у прорачуну. Енглеска се влада нада наиме да ће јој стојати на расположење 10 000 жандармеријске војске. За тим рачуна да у јужно-афричким насеобинама има још 8000 коњаника и да ће ове насеобине на њену заповест сакупити још 5000 коњаника. То би било свега 23.000 војника, а осталих 7000 енглеска се влада нада да искупи у самој Енглеској. Ово најбоље сведочи жалосно стање Енглеске, а да ће се њене наде на насеобине изјаловити, о томе није потребно ни спомињати.

Из Хага јављају, да је Кригер добио вест, како су Енглези убили жену његова сестрића, за то што је покушала да брани свога мужа када су Енглези хтели да га одведу у ропство.

Из Лоренцо Маркеза јављају да су Бури разорили железничку пругу на 63 километра дужине и то пругу која води у Лоренцо Маркез.

Вести из места и са стране.

Крвави избори у Марошвашархељу. Сви будимпештански листови пишу о томе, што се крв пролила при избору у Марошвашархељу. Као што смо јавили, жандармерија је тамо пуцала на народ, те тројицу на место убила, а петорицу опасно ранила, који се боре са животом. По себи се разуме, да владини листови покушавају да свале сву одговорност на опозиционе бираче. Они веле, како је народ почео бацати снежне лопте на владине бираче, те су некоје и жандаре погодиле. И када су жандари хтели да направе реда, онда је народ једном истргао оружје, срушио га на земљу, да су му два зуба испала, и хтео свима жандарима да отме оружје. И тада је жандарски заповедник у крајњој невољи наредио својим момцима да пуцају, и за то је троје бирача погинуло, а петоро опасно рањено. Но сасвим друкчије описују ову ствар опозициони листови мађарски. Они веле, како је владина странка послала 24 хиљаде круна у Марошвашархељ, да се за њу врбују бирачи. Како је војска и жандармерија посела све улице, као да је опсадно стање. Како су бирачи владине странке могли чинити шта хоће, док се опозиционк нису смели да мрдну; све је то озлоједило народ. Ал кад је полиција по налогу изборног председника а на жељу председника владине странке силом потисла народ из једне улице, да се онуда на фијакеру провезе један владин бирач, онда је огорчење превршило било сваку меру. Из гомиле народа падоше неколико снежних лопти на фијакер, и то је доста било жандармерији па да пуца на народ. Шта више, сам заповедник жандармерије гледао је где се пролива крв, и управио је био и своје оружје на једног рањеника.

Награђен Србин занатлија. Пишу нам из Париза: Наш друг и члан удружења југо-словенских радника у Паризу, г. Светислав Димић награђен је од париске фризерске академије на овогодишњој светској и највећој утакмици d' Ondilation Internationale првом наградом: златном медаљом, професорским крстом и почасном дипломом. — Овај успех младог Србина у толико је више за похвалу, што су на тој утакмици учествовали највећи француски и светски вештаци. — Поред поменуте прве награде г. Димић је добио на једној ранијој мањој утакмици, другу награду: сребрну медаљу и диплому. — При свечаном раздавању награде у највећој сали фризерске академије, у присуству свију професора и г. министра просвете и лепих вештина и многобројне одабране публике. Почасни председник г. Foncier похвалио је г. Димића врло лепим говором, после којег је музика одсвирара ру-

---

Словени браћа рођена, синови мајке Славе; да се гледају и пазе узајмице, међусебице .. да тај наук приме и оваплоте. За Мајске, по том, скупштине, у Карловцих — изађе он, нестрашљиви будилник свести српске народне, поборник права народних: речју и песмом! За васкрса, после, потлачене слобоштине у отаџбини овој нам заједничкој — стаде он, небојша, на бојишту за слободу и правду, за процват, за напредак народа у земљи овој... за начело најузвишеније: Сваком своје! И би нам ступ необорљиви, стена непомична, ослон, узданк, на збориштy за све, што је српско и српскоме добру тежи, и срећи и напретку... он, оснивач и први уредник и власник **„Заставе“***). И би нам вођа... за четврт столећа, и више .. док не пострада за народ свој, и тама паде на оштри, бистри ум његов! Његови ремек-чланци новинарски, предлози саборски, и остале работе од-оте руке, кад се приберу; његове дивне узор-беседе ватрене, разборите, смишљене .. кад се зберу заједно у књигу — биће то књига већа нег све нам, доселе, књиге староставне!

Слава да му је! Слава!

И најпосле суђен-час му дође, блага самрт снађе старца .. на руку сина свог јединца Славка, сред унучади миле, Светозара и Милана — умре као човек праведник. А човек праведник, вели књига од светиње — не умире већ заспи, пређе с овог света на онај!

Слава му! Слава!

* * *

У свем свету просветљеном припозната је реч, и понавља се у приликама оваким и сличним:

који народ уме, и поштује своје велике људе — достојан је да их има; достојан био да их имао, достојан биће да их имадбудне.

*) Бро 1. „Застава“ изађе дне 9. фебруара године 1866. у очи рођендана Милетића .. четрдесетпрвога му.

Срби Новосађани, Срби сви и свуд, где их је год — што вели песник: „Од Пеште чак до Црне Горе“ и с десна и с лева, унакрст — умели су, поштовали су, величали су Светозара Милетића, за живота му; умеће, поштоваће, славиће светло име његово, и велика и славна дела му, и страдања му — док је год Српства! ..

с поштовањем и припознањем на гроб му излазити, на гробу се Богу молити за душу му страдалну, и, тужни, завапити:

Светозаре, сиви тићу, сив-соколе Милетићу — Бог да те прости! Покојна ти душа! Лака ти земљица у драгом ти свега века: Новоме Саду твоме!

гроб ти се знао — на гробу споменик сјајо дуго и дуго, док је Новога Сада, и Српства у њем, и помена српског!

Слава ти! Слава!

И да завршим слично запису на гробу свеславскога песника **„Славе Кћери** — Јана Колара:

За живота, на срцу носио си сав народ сриски — Светозаре!
По самрти, у срцу носиће те народ сриски, свеколик — Милетићу!

И свагда, и сада, и вавек: Слава Светозару, Свеславу, Милетићу!

Слава му! Слава!

Вечан му спомен!

Решили смо, да донесемо све говоре, који су изговорени при сахрани дра Светозара Милетића. Но како још нисмо могли да добијемо тачан говор Мите Клицина, што га је изговорио у Вршцу, па ни говор којим је др. Бранко Илић на новосадској станици предао Новосађанима у аманет земне остатке дра Светозара Милетића: то ћемо те говоре донети накнадно, а сада доносимо говор професора А. Сандића, који је у име српског новосадског грађанства примио тело Милетићево и одговорио на говор дра Бранка Илића.

Примедба уредништва „Заставе“.

ску химну, јер су сви држали да је г. Димић руске народности. — Ми срдачно честитимо младом вештаку, и желимо му и у будуће много успеха, а осталима нека би послужио као леп пример.

Демонстрација на свеучилишту. На будимпештанском свеучилишту било је ових дана опет великих немира, који су наперени били против женских слушалаца. Кад је ушла ових дана једна женска у дворницу на предавање у журби под шеширом, стадоше се неки мушки слушаоци бесомучно дерати: Апцуг! Шешир доле! Шта тражите ту? Идите ви својој мами! Затим су звиждали и певали неке ружне песме. Заузимањем професора дра Пиклера, једва се повратио ред.

Ужасна ватра у великом стовариштu петролеума. Из Петрограда јављају: У магазинима каспијског-црноморског друштва у Баку (Ротшилдова својина) појавила се ненадно ватра. Прво је захватила оделење у коме је било 6 милиона пуди петролеума, но брзо је ватра продрла и у друга три оделења у којима је било 12 милиона пуди петролеума. Пламен је за тили час претворио у згариште све станове радника. При овој ужасној катастрофи многи су људи изгинули. До сад су из згариште извађена 20 сасвим спржена костура и преко 50 тешко рањених особа. Преко 400 раденичких породица изгубили су све што су имали. Ватра још бесни и влада ужасно запрепашћење. До сад је ватра у згариште претворила и творнице многих других трговачких кућа.

Управни одбор Матице Српске држао је 20. јануара (2. фебр.) о. г. своју редовну седницу под председништвом А. Хаџића, председника друштвеног. Успомени од прошлог одбора до данас преминулих чланова матичиних одане су уобичајене почасти. Ти су чланови: Лазар Тенецки, адвокат и судија у миру, у Араду; Димитрије Савић, дугогодишњи ревносни старатељ матичин; Михаило Сабовљевић кр. јавни бележник у Бају, претога посланик кикиндски на земаљском и српском народном сабору. — Примљен је предлог фискалов у погледу предаје легата Ђорђа Ф. Недељковића на руковање Матици Српској. — Узет је на повољно знање опширан извештај председникових, да је каса изненадно сконтрована и да је са свим у реду нађена. — Узет је на знање извештај фискалов о новој грунтовници у Товаришеву. — Узет је на знање извештај књиговодства о стању готовине и улога. — Издат је на мишљење књиговодству позив централног кредитног завода у Новом Саду о осигурању новца и вредносних папира против похаре. — Решено је да књижаре, ако су повереници матичини, могу добити 10% од књига матичиних. — Изашиље се пододбор да поднесе предлог, да ли да се попуни место старатеља на досададањи начин, или да се у погледу дужности старатеља учини каква измена. — По мишљењу фискаловом дата је неким дужницима дозвола, да могу од хипотеке, поднесене за сигурност зајма, неке продане парцеле бестеретно преписати. — Према неким судским одлукама, дата су фискалу друштвеном нужна упутства. — Издато је нешто мало зајма. — Решено је више предмета административне и економске природе.

БРЗОЈАВИ „ЗАСТАВИ“.

Стигли 26. јануара.

Будимпешта. Сел је наредио одмах најстрожију истрагу у ствари крвопролића у Марошвашархељу. Жандари су били принуђени да пуцају, јер им је свет хтео да отме оружје. Независна странка поново ће интерпелисати о томе у сабору.

Будимпешта. (Саборски извештај.) Саборница и галерије пуне. Више посланика подносе прешне интерпелације о крвопролићу у Марошвашархељу.

Букурешт. Данас је министарски савет. после кога ће, као што се мисли, министарство поднети оставку.

Беч. У пољском клубу сви говорници говоре против председништва Прадеова. Немачке странке су за Прадеа. Одгодиће се избор председника. Странке не могу да се сложе у кандидату.

Трговина.

НОВИ САД, 26. јануара 1901. год. Пшеница прве лаквоће фор. 6·——20 н. Пшеница средња фор 7·——— н. Пшеница лакша роба фор. 6·50—80 н. Наполица ф. 6·30—50 н. Јечам нови ф. 5·40—50 н Зоб фор. 5·40—50 нов. Кукуруз у зрну нови фор 4·70—80 н. нови у клипови ф. —·——.

Маст 50 фор. Сланина сува 50 фор. дебела пушена 50 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки	31—32 нов.	живе
„ средњи . .	28—30 нов.	мере
„ лаки . . .	26—27 нов.	

Све от 1 килограма.

Књижевна вест.

Божественная служба, коју сам по српском народном напеву сложио за мешовити лик, изишла је из штампе.

Ово је дело „по препорученію г. Управляющаго анцеларіей Св. Синода“ прегледао директор Московског Синодалног Хора и Училишта за црквено појање, г. Ст. Смоленски. О делу је рецензенат дао „самый лучшій отзивъ, какъ о трудѣ, исполненомъ съ отличнымъ знаніемъ дѣла, съ отличнымъ содержаніемъ музикальнымъ“. Даље рецензенат вели: я не сомнѣваюсъ, что сочиненіе „Божественная Служба“ будетъ истинно драгоцѣннымъ вкладомъ въ церковный православный обиходъ и утвердитъ сочинителю имя отличнаго пѣвца Божія во славу Православія!“

Ја знам да је у српскоме народу врло мало појединаца, који би се интересовали за оваква дела, и по томе изгледа, као да је штампање овога дела било непотребно. Но ја сам га при свем том дао у штампу, јер знам и то: да је српскоме народу потребна уметност у опште, а још више она, која је у њему самоме постала, и којом се он Богу моли. Ово је дело такве врсте. Прави творац његове основе јесте српски народ. Ја сам га од српског народа позајмио, и сад га у скромноме уметничком руху, опет предајем српскоме народу.

За то се и обраћам српским црквама, српским црквеним општинама и српским певачким друштвима, да ово дело набаве за своје књижнице.

Дело је штампано на формату велике осмине у четворовршној партитури. Испод сваке партитурске врсте штампан је и клавирски став, да би се партитура могла лакше читати.

Цена је делу 10 круна, а за Србију 10 динара. Наруџбине прима књижара Ђ. М. Ђорића у Београду.

Београд, новембра 1900.

Ст. Ст. Мокрањац

Молим све српске листове да овај оглас одштампају.

Изашла је из штампе књига:

ЈЕ ЛИ СРПСКИ НАРОД ДЕГЕНЕРИСАН (ПОКВАРЕН)?

од **А. С. Д.**

Свеска I.

Издање »Рада«, деонич. друштва за издавање срп. књига и новина у Руми.

Цена је 80 пот., са поштарином 90 пот.

Препродавачи имају 25% рабата.

Поручбине се шаљу на потписаног у Новом Саду.

Коста Лера,
гл. повереник друштва »Рада«.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈЕ СЕ КУЋА

нова, високо назидана, суха, у њој је четири собе са великим предсобљем, зимњом кухињом, шпајзом, летњом кухињом и другим споредним стајама; башта је велика и засађена племенитим воћем. Кућа је у Кисачкој улици бр. 15. За услове треба питати газду **МИЛАНА Т. ЈОВАНОВИЋА,** у Новом Саду, Казанџијска улица бр. 14. 38 3—3

КАФАНА НА ПРОДАЈУ.

У једној већој живој српској вароши налази се кафана на продају. Кафана је на најугледнијем месту, има уз кафану три просторије. Продаје се са целим намештајем а уз најповољније услове. Упитати треба у администрацији „Заставе.“

28 3—5

ГОСТИОНИЦА.

Издајем моју гостионицу под рачун на више година од 1. марта о. г. по новом кал. Иста лежи на врло добром месту у **Сентомашу** бр. 151. и снабдевена је са свима потребним просторијама за одседавање; даље са билијаром и кугланом. Првенство имају Срби без деце, који говоре још мађарски и немачки.

25 3-3 **Милош Рунић.**

„СРБИЈА“

друштво за опште осигурање држаће на дан 25. фебруара 1901. год. у 9 часова пре подне у просторијама кафане „код позоришта“:

Редовну главну скупштину.

Дневни ред:

1. Избор деловође и три потписника скупштинског записника, који су уједно и бројачи гласова.
2. Извештај управног и надзорног одбора о друштвеном раду и закључним рачунима.
3. Извештај управе према одлуци ванредне скупштине од 10. децембра прошле године.
4. Давање разрешнице управном и надзорном одбору.
5. Решавање о предлозима управе и чланова, који су поднети по чланку 62. друштвених правила.
6. Измене и допуне друштвених правила.
7. Избор управног и надзорног одбора.

Улазнице издаваће се закључно до 21. фебруара тек. године.

Закључни рачуни изложени су у друштвеној канцеларији.

Списак дошавших чланова на скупштину закључиће се у 9½ часова пре подне.

Београд, 23. јануара 1901. године.

52 1 3 **Управа.**

Учитељица,

Српкиња православне вере, с одликом оспособљена жели бити учитељицом у којој одличној српској кући.

Обратити се на администрацију **„Заставе“.** 58 1—2

ГВОЖЂАРСКА РАДЊА

ЈАШЕ ГРГУРОВОГ

У СОМБОРУ

потребује једног од млађих спомоћника и једног шегрта. Спомоћник мора бити вешт а подпуно српском, мађарском и немачком језику вичан. Ступити може одма. 48 2—3

Једна мануфактурна, шпецерајска и кратке робе трговина у чисто српском великом месту у Бачкој, треба једног

КОМПАНИОНА

који је тој струци вешт, а располаже са 5000—6000 круна готовог новца. Нека се обрати на администрацију овог листа под шифром: **„Трговина“.** 50 2—3

ОГЛАС

друштва за узајамно потпомагање при удаји и женидби и за опште осигурање.

По решењу главног одбора од 16. јануара т. г. држаће се на дан **28. јануара 1901. г.** у 9 часова пре подне у друштвеном локалу **збор оделења за узајамно помагање при удаји и женидби** са овим дневним редом:

1 Избор деловође и три подписника записника.
2. Измена правилника оделења.

Улазнице издаваће се закључно до 27. ов. м.

К. бр. 155. Београд, 17. јануара 1901.

Управа
друштва за узајамно помагање при удаји
49 3—3 и женидби и за опште осигурање.

---

* КО ТРЕБА *

ЖАЛУЗИЈЕ, ТКАНЕ,

ДРВЕНЕ И ПЛЕТЕНЕ РОЛЕТЕ

ГВОЗДЕНЕ И ДРВЕНЕ ДУЋАНСКЕ КАПКЕ

нека се обрати директно на

ПРВУ ХРВАТСКУ ТВОРНИЦУ

ЖАЛУЗИЈА, РОЛЕТА ДРВЕНИХ

и ЖЕЉЕЗНИХ КАПАЦА и КАРТОНАЖА

Г. СКРБИЋ

ЗАГРЕБ

МЕДУЛИЋЕВА УЛИЦА 16.

Ваља се чувати путника, који новац у напред траже.

Ценици бадава и франко.

3—12 4

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.